

Działalność marginalna, lokalna i ograniczona

Regulacje prawne UE

- Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące **higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego**;
- Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. **w sprawie higieny środków spożywczych**;

Na podstawie w/w rozporządzeń wydano w Polsce rozporządzenia wykonawcze, umożliwiające małym zakładom produkcję i sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego na niewielką skalę, w ramach działalności MOL, zaś rolnikom sprzedaż bezpośrednią artykułów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego.

Krajowe rozporządzenia wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2016 r. **w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej** (Dz. U. 2016, poz. 451);
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2013 r. **w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać projekt technologiczny zakładu, w którym ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego** (Dz. U. 2016, poz. 434);

Rozporządzenie w sprawie **szczególne warunki uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL)** określa:

- zakres i obszar produkcji,
- wielkość dostaw produktów pochodzenia zwierzęcego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem do konsumenta końcowego,
- i wymagania weterynaryjne, jakie powinny być spełnione przy prowadzeniu działalności MOL.

W ramach działalności MOL rolnicy i mali przedsiębiorcy mogą produkować i bezpośrednio sprzedawać konsumentom lub lokalnym sklepom czy restauracjom, **wytwarzane przez siebie mięso i wyroby mięsne lub produkty rybołówstwa, produkty jajeczne, produkty mleczne albo produkty na bazie siary**. Sprzedaż konsumentom końcowym **nie jest ograniczona ilościowo** i może odbywać się, np. w miejscu sprzedaży przylegającym do miejsca produkcji, z obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w tym ze środków transportu, czy też z urządzeń dystrybucyjnych do sprzedaży żywności, jak wysyłkowo, w tym przez Internet. **Limitowane** są jedynie dostawy do innych zakładów prowadzących handel detaliczny (w tym należących do tego samego podmiotu) z przeznaczeniem do konsumenta końcowego.

Zakres przedmiotowy MOL

Działalność uznana jest jako MOL, jeżeli:

1) zakład prowadzi:

a) rozbiór świeżego mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, koziego, końskiego, drobiowego lub zajęczego, lub
b) rozbiór świeżego mięsa zwierząt łownych odstrzelonych zgodnie z przepisami prawa łowieckiego, lub
c) rozbiór świeżego mięsa zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych, lub
d) produkcję mięsa mielonego, surowych wyrobów mięsnych, lub
e) produkcję produktów mięsnych, lub
f) produkcję wstępnie przetworzonych lub przetworzonych produktów rybołówstwa, oraz
g) produkcję produktów mlecznych lub produktów na bazie siary wyprodukowanych z mleka lub siary, pozyskanych w gospodarstwie produkcji mleka w rozumieniu przepisów rozporządzenia nr 853/2004 lub w gospodarstwie rolnym, w którym jest prowadzona działalność w zakresie produkcji mleka surowego lub siary, przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej, lub
h) produkcję produktów jajecznych pozyskanych w wyniku obróbki lub przetwarzania jaj, które uprzednio ugotowano w skorupkach, lub
i) produkcję gotowych posiłków (potraw) z produktów pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w lit. a–h, lub z udziałem tych produktów, pod warunkiem że co najmniej jeden produkt pochodzenia zwierzęcego należący do głównych składników posiłku został wyprodukowany w tym zakładzie;

2) zakład prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego konsumentowi końcowemu oraz dostawy tych produktów do innych zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem do konsumenta końcowego;

3) Zgodnie z nowymi przepisami **wielkość dostaw** w ramach MOL nie może przekraczać wagi:

1. **1 tony tygodniowo** – w przypadku świeżego mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, koziego, końskiego lub produkowanych z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego,
2. **0,5 tony tygodniowo** – w przypadku świeżego mięsa drobiowego lub zajęczaków lub produkowanych z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego,
3. **1,5 tony tygodniowo** – w przypadku produktów mięsnych,
4. **0,5 tony tygodniowo** – w przypadku świeżego mięsa zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych lub produkowanych z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego,
5. **0,5 tony tygodniowo** – w przypadku świeżego mięsa zwierząt łownych odstrzelonych zgodnie z przepisami prawa łowieckiego lub produkowanych z tego mięsa surowych wyrobów mięsnych lub mięsa mielonego,
6. **0,5 tony tygodniowo** – w przypadku produktów rybołówstwa.
7. **0,5 tony tygodniowo** – w przypadku produktów mlecznych lub produktów na bazie siary łącznie,
8. **0,15 tony tygodniowo** – w przypadku produktów jajecznych
9. **1,5 tony tygodniowo** – w przypadku gotowych posiłków (potraw) wyprodukowanych z produktów pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w pkt 1-8, lub z udziałem tych produktów;

Powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na miejsce prowadzenia przez podmiot działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej na wniosek tego podmiotu może wyrazić zgodę na przekroczenie w danym tygodniu wielkości dostaw produktów opisanych w pkt.4-6.,

pod warunkiem zachowania rocznego limitu wielkości tych dostaw, który wynosi wagowo **26 ton** dla każdego z tych produktów.

4) Miejsca produkcji lub miejsca sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego w ramach działalności MOL oraz zakłady prowadzące handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego, do których następuje dostawa, muszą znajdować się na obszarze jednego województwa lub na obszarach powiatów sąsiadujących z tym województwem lub na obszarach miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, położonych w województwach sąsiadujących z województwem, w którym prowadzona jest produkcja tych produktów.

Powyższe ograniczenia dotyczące obszaru prowadzenia działalności MOL nie stosuje się w przypadku sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego konsumentowi końcowemu podczas wystaw, festynów, targów oraz kiermaszy organizowanych w celu promocji tych produktów. Podmiot zamierzający prowadzić taką sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego, jak również gotowych posiłków (potraw) z takich produktów lub z ich udziałem, podczas ww. imprez promocyjnych powinien poinformować o tym na piśmie powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia sprzedaży, co najmniej na 7 dni przed dniem rozpoczęcia tej sprzedaży.

Świeże mięso, w tym tusze, półtusze, ćwierćtusze czy elementy mięsne, przeznaczone do obróbki lub przetwarzania w ramach tego rodzaju działalności powinno, w przypadku świeżego mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, koziego oraz końskiego, być pozyskane ze zwierząt poddanych ubojowi w rzeźni.

Świeże mięso drobiowe lub zajęczaków oraz mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych powinno być pozyskane ze zwierząt poddanych ubojowi:

1. w rzeźni albo
2. w gospodarstwie – w sposób określony w rozporządzeniu WE nr 853/2004 oraz poddanych badaniu poubojowemu przez urzędowego lekarza weterynarii w sposób określony w rozporządzeniu WE nr 854/2004.

Świeże mięso zwierząt łownych, produkty rybołówstwa, jaja, surowe mleko oraz siara muszą spełniać wymagania określone w rozporządzeniu WE nr 853/2004 i nr 854/2004.

W przypadku podmiotów prowadzących zarówno działalność marginalną, lokalną i ograniczoną, jak i sprzedaż bezpośrednią do produkcji można wykorzystywać produkty pochodzenia zwierzęcego dopuszczone do sprzedaży w ramach sprzedaży bezpośredniej, prowadzonej przez ten podmiot.

Projekt technologiczny zakładu, w którym ma być prowadzona działalność MOL, składa się z:

1. **części opisowej** zawierającej m. in. określenie rodzaju działalności z uwzględnieniem rodzaju surowców oraz rodzaju produktów pochodzenia zwierzęcego, które będą produkowane w zakładzie, opis procesów produkcyjnych, wykaz pomieszczeń zakładu i ich przeznaczenie, powierzchnia, wymagana wysokość, sposób wykończenia posadzek, ścian i sufitów, wykaz

maszyn, wykaz parametrów dot. temperatury, wilgotności, dostawa i dystrybucja wody, magazynowanie zużytych opakowań i odpadów, ścieków, opis sposobu czyszczenia, odkażania, dezynsekcji i deratyzacji.

2. **części graficznej** przedstawiającej rzuty poziome kondygnacji zakładu z zaznaczeniem pomieszczeń i wyróżnieniem stref o różnym stopniu ryzyka zanieczyszczenia mikrobiologicznego i miejsca, w których odbywają się poszczególne etapy produkcji – od przyjęcia surowców do wysyłki produktów, stanowiska pracy, lokalizacje maszyn, instalacji i urządzeń produkcyjnych.

Powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji administracyjnej, zatwierdza przedłożony projekt technologiczny zakładu, jeżeli odpowiada on wymaganiom określonym w ww. rozporządzeniu, w terminie 30 dni od wszczęcia postępowania w tej sprawie.

Produkcja produktów pochodzenia zwierzęcego w ramach MOL oraz ich sprzedaż może odbywać się:

- w specjalnym **odrębnym budynku**,
- albo w **dostosowanym pomieszczeniu** (np. kuchnia letnia), **używanym wyłącznie do tego celu**.
- lub w pomieszczeniu używanym głównie jako prywatny dom mieszkalny, ale gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia na rynek (np. kuchnia).

Pomieszczenia żywnościowe zlokalizowane w **odrębnych budynkach**, w których prowadzi się produkcję żywności powinny pozwalać na higieniczne wykonywanie wszystkich czynności i być dostosowane do przetwarzania i przechowywania żywności w odpowiednich warunkach oraz umożliwiać stosowanie dobrej praktyki higienicznej.

W przypadku *dostosowanych pomieszczeń, w tym pomieszczeń mieszkalnych*, wymagania ogólne dotyczą przede wszystkim usytuowania, projektu i konstrukcji oraz utrzymywanie tego rodzaju pomieszczeń w czystości i dobrym stanie technicznym, tak by było możliwe uniknięcie ryzyka zanieczyszczenia, zwłaszcza przez zwierzęta i szkodniki.

Zakłady produkujące żywność tradycyjną pochodzenia zwierzęcego **mogą skorzystać z odstępstw od niektórych wymagań higienicznych** określonych w rozporządzeniu (WE) Nr 852/2004 na mocy rozporządzenia MRiRW z dnia 27 lipca 2007 r. w sprawie *ogólnych odstępstw od wymagań higienicznych w zakładach produkujących żywność tradycyjną pochodzenia zwierzęcego* (Dz. U. z 2015 r., poz. 394). Jeżeli dany zakład spełnia wymagania określone w ww. rozporządzeniu MRiRW, powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z w art. 69 ust. 4 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o *bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2015 r. poz. 594, z późn.zm.) może wydać decyzję przyznającą indywidualne odstępstwa od wymagań higienicznych określonych w załączniku II rozdziale II pkt 1 i rozdziale V pkt 1. ww. rozporządzenia (WE) nr 852/2004.

Przyznanie tych odstępstw jest możliwe jedynie wtedy, jeżeli umożliwi stosowanie tradycyjnej metody produkcji żywności pochodzenia zwierzęcego, określonej:

1. we wniosku o:

1. wpis produktu na listę produktów tradycyjnych prowadzoną przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych lub
2. rejestrację produktu wysłanym do Komisji Europejskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych* (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 68) lub

2. w specyfikacji produktu, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. *w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych* (Dz. Urz. UE L 343 z 14.12.2012, str. 1) lub

Zastosowanie ww. odstępstw w praktyce oznacza m.in. umożliwienie zastosowania w zakładzie drewnianych lub kamiennych pól do składowanie serów długo dojrzewających lub wykorzystania w procesie produkcji tradycyjnych drewnianych pieców wędzarniczych.

Opracowano na podstawie obowiązującego prawa krajowego i obowiązujących Rozporządzeń (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady

Ewelina Szyc i Barbara Ditrich

Do pobrania:

- Wymagania weterynaryjne dla prowadzenia produkcji i sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (<http://www.minrol.gov.pl/Informacje-branzowe/Informacje-branzowe-aktualnosci/Wymagania-weterynaryjne-dla-prowadzenia-produkcji-i-sprzedazy-produktow-pochodzenia-zwierzecego-w-ramach-dzialalnosci-marginalnej-lokalnej-i-ograniczonej>)